

פרטי כל מס. 20/ג
פשינת ועדת החוקה
סיום א' סיון תשי"א - 5.6.51
בשעה 11.30

חברי הועדה:

נרכח:

היו"ר נ. ניר
ד. בר-רב-האי
י. בדר
י. ברביהודה
פ. בן-עמי
ת. טובי
נ.צ. דינבורג
א. תבורי
י. קליכנוב

פוזסנים:

שר המשפטים פ. רוזן
היועץ המשפטי ה. כהן
המטנה ליועץ המשפטי ח. צדוק

חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה (הוראת שעה)
(מס. 2) תשי"א - 1951, (קריאה ראשונה).

סדר-היום:

פותח את הישיבה.

היו"ר נ. ניר:

לפי הסדר, היינו צריכים להמשיך בויכוח על השאלה
שהתחלנו לדון בה אתמול. אולם, בינתיים העבירה אלינו הכנסת את הצעת החוק
לקיום תקפן של תקנות ההגנה (הוראת שעה). היות ותקפן של תקנות אלו פג ב-
10.6.51 והיום כבר ה-5 ביוני, אני חושב שאנו צריכים לדון בהצעת חוק זו.

סעיף א' בסדר היום הוא חוק הבחירות לכנסת השנייה,
תיקון מס. 2.

י. בר-יהודה:

היו"ר נ. ניר:

על כך דנו אתמל.

י. בר יהודה:

היות ולטיעתי יש תיקון מס. 3 לענין שאינו טובל דחוי, כי בינתיים נעשו דברים, שלדעתי פוגעים באופן חמור ביותר בכשרות הבחירות - ואני אסביר מיד מה הענין - אני מבקש להעמיד סעיף זה כסעיף ראשון בסדר היום, על מנת שאפשר יהיה לדון עליו בכנסת לגופו של ענין יחד עם תיקון מס. 2, כי ועדת הכנסת החליטה כבר הבקר, כי במקרה שיוכא דבר כזה, יבטלו את ההגבלה של 48 שעות המדובר הוא על כך, שלא ייאפשרו לארגונים מפלגתיים ודומים עם חומר ממסלתי לנהל את פעולות ההכנה לקבלת תעודות זהות, קבלת דוקטנטים מאנשים שצריכים לקבל תעודות זהות בלי כל אחריות על כך. דברים אלה בינתיים כבר נעשים. מי שיחליט שאנו דנים כרגע על הצעתו, עוד אינו מתחייב בעמדתו לגופה של הצעת התיקון, שאביאה בפניכם. אולם, עצם הדבר ששה דחוף, כי יש כאן אפשרות לשימוש לרעה במשטב של 250 אלף איש שעדיין לא קבלו תעודות זהות, אני מניח שזה מספיק בכדי שתסכימו שזהו ענין לדיון דחוף ומידי.

י. קליבנוב:

טרם שאנו דנים בשאלה זו, רציתי לשמוע מפי היו"ר מהו בכלל החומר הנמצא אצלנו ואשר עליו אנו צריכים לדון במשך הזמן הקרוב, כדי שנדע כיצד לחלק את זמננו.

י. בדר:

אני מבקש תשומת לבו של היו"ר לקיים את החלטת הוועדה - לא לטפל בשום ענינים מחוץ לענין השמד על הפרק. אינני יכול להתנגד להצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה, כי היא באמת דחופה.

ד. בר-רב-האי:

מבלי להגיד אף מלה לעצם הענין, אינני מבין מה היא ההצעה. אנו נוכל להחליט מה קודם למה כאשר על השולחן תהיה מובחת הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

י. בר-יהודה:

ברגע שיתחילו לדון על כך, אגיש את הצעתי.

ד. בר-רב-האי:

אינני יכול לקבל תנאים, אני רוצה לדעת מה אתה מציע, מהו נוסח ההצעה.

שר המשפטים פ. רוזן:

אין עוד 250 אלף תעודות שלא הוצאו. מספר תעודות הזהות החסר היום מגיע אולי ל-100 אלף, ואין כל סכנה בנוגע לתעודות זהות.

י. בר-יהודה:

אני נקבתי במספר 250 אלף, כי זהו המספר ששמעתי עליו מבא כח משרד הפנים. אינני מתאר לי שבינתיים קבלו כבר 150 אלף איש את תעודות הזהות. גם אם זה 100 אלף, זהו אחוז מכריע מהבוחרים, החלק השמיני. בכדי שאנשים אלה יקבלו תעודות זהות הם צריכים למלא טפסים מפשלתיים מסויימים. בזמן מרשם התושבים הוצע בוועדה לאפשר לכל ארגון, כמו: מפא"י, מפ"ם, חרות לקבל מהמשרד הממשלתי את כל הטפסים הרשמיים שכתוב עליהם "מדינת ישראל". והנה, באים אנשים עם טפסים כאלה, שואלים כל מיני פרטים, מקבלים את הטופס המלא אך אינם נותנים כל תעודה שקבלו את הטופס והם יכולים לעכב את קבלת תעודות הזהות, כי הם יודעים מראש שמעברה זו שייכת ל"מזרחי" או ל"מפ"ם, או ל"חרות", ואז הטפסים האלה נשארים אצלם בכיס.

הצעתי אומרת: לא יורשה אדם מחוץ לעובד אמרינה מוסמך לטפל בהכנת הבחירות מטעם משרד הממשלתי, לרבות בטיפול בטפסי בקשות רשמיים בקשר עם הוצאת תעודות זהות, קבלת דוקטנטים הקשורים בזה מהאנשים המעוניינים וכיוצא בזה. אני מסכים שהנוסח אינו מושלם. כאן יש לימו אותו, ירחיבו וינסוהו בשפה משפטית.

שר המשפטים פ. רוזן: אני מבקש להקדים לכל דבר אחד את החוק שהועבר לוועדה זו - חוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה (הוראת שעה). למעשה, אין בענין זה חלוקי דעות רציניים, וכל אחד מבין שדבר זה צריך לעשות. אם לאחר שהכנסת תקבל את החוק הזה, הוועדות המתאימות ירצו לקבל תקנה זו או אחרת, זה יכול להעשות מיד, וזה יכול היה להעשות אפילו כבר לפני 6 חדשים, כי כל תקנות ההגנה במצאות בטיפול הכנסת כבר זמן רב. הפעם האחריות אינה נופלת על הממשלה. אתם מצאתם כל החוק האלה על שולחן הכנסת מיד עם תום הפגרה. בינתיים קרו כמה דברים ודבר זה נשתהה. אני פניתי כמה פעמים לנשיאות והצבעתי על דחיפות הדבר. אם חבר הכנסת בדר אמר אתמל שהממשלה בתקף סמכויותיה לא צריכה היתה להכנע לנשיאות, אין זה פשוט כל כך בענינים כאלה. היו דברים דחופים. על כל פנים, אף אחד למעשה אינו מתנגד להארכה זו. מדוע לא להסכים לזה עכשיו? אני מבקש באופן מיוחד מד"ר בדר שלא יעשה קשיים. אחרי הארכה, אם הוא רוצה לבטל תקנה זו או אחרת, אמרתי כבר אתמל, הממשלה תתן לדבר זה אוזן קשבת.

היו"ר נ. ניר: אני מציע, שנצביע על מה אנו דנים, ואחר כך נחליט על הסדר, מה מוקדם ומה מאוחר.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לדון היום בחוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה (הוראת שעה) 6 אין נגד

בתקבלה ההצעה לדון היום בחוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה (הוראת שעה).

ת. טובי: אני מבקש לדון בהצעה לתת אותן סמכויות שישנן לחברי ועדות הבחירות האיזוריות לסגני החברים.

היו"ר נ. ניר: תגיש, בבקשה, את נוסח הצעתך זו.

אנו החלטנו שדנים היום בחוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה ובהצעת חבר הכנסת בר-יהודה. עכשו אנצביע את ההצעה על מה דנים קודם.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לדון קודם בחוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה - 7
בעד ההצעה לדון קודם בהצעת חבר הכנסת בר-יהודה - 5

בתקבלה ההצעה לדון קודם בחוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה.

היו"ר נ. ניר: חוק לקיום תפקודן של תקנות ההגנה (הוראת שעה) §

" קיום תוקף תקנות ההגנה -

1. כל תקנות ההגנה, אשר ערב תחילת תקפו של חוק זה הן בתקפן מכוח חוק לקיום תקנות ההגנה (הוראת שעה) תשי"א - 1950 (1), - יעמדו בתקפן עד יום כ"ו בתמוז תשי"א (30 ביולי 1951).

תחולת תוקף -

2. תקפו של חוק זה הוא מיום ו' בסיוון תשי"א (10 ביוני 1951).

ס. בן-עמי: אני אומר, שאי אפשר לכרוך מצה ומרור ולאכול אותם בצותא ~~היא~~. אני באמת מצטער מאד, שהממשלה לאחר הבקורת שנשמעה בכנסת בקריאה ראשונה ושניה של הארכת תקפן של אותן תקנות לפני 6 חדשים, לא מיינה ולא ביטלה תקנות מחוסרות ערך שרק מכבידות ומעוררת את המחשבה הרעה, שכאילו קשה להפרד גם מדבר רע.

שר המשפטים פ. רוזן: לממשלה אין זכות לבטל. הכנסת צריכה לעשות זאת.

ס. בן-עמי: למשל, יש תקנה 15(ב) שלפיה רשאי מנהל הדאר להפסיק קשר טלפוני לכל בן אדם. לשם מה זה דרוש? משתמשים בזה? שמעתי את דברי שר התחבורה המנוח שלא היה כל מקרה במשך השנתיים של קיום תקנות אלו שהשתמשו בתקנה זו. אני נותן זאת לדוגמא. אין פירושו של דבר שאני מתנגד להארכת תקפן של התקנות כולן. אני בעד הארכת כסה תקנות שברור שאי אפשר להתקיימם בלעדיהן כל עוד אין להן תחליף. אולם, אני רוצה למיין אותן, איזה תקנות אפשר לבטל, לתת להן למות מינה יפה, ואיזה תקנות שצריך להאריך תקפן, כי בזה נראה לאוכלוסייה הישראלית שאיננו סתם אוטומאט המקבל הוראה מגבב דברים אלה אינני אומר זו הפעם הראשונה. אמרתי אותם בצורה חריפה יותר לפני 6 חדשים, שדברים שאין להם שום ערך ונותנים טעם לפגם, אין כל צורך להמשיך בקיומם.

אני מציע הצעה פשוטה בתמלית, לבחור בוועדת משנה ולהטיל עליה שיעור היום תעבור על כל התקנות הללו, תבדוק אילו תקנות שהן מוסכמות שיש בהן צורך, ואילו תקנות שאין בהן צורך ותחזיר אותן למליאת הוועדה אשר יכולה לקיים ישיבה נוספת עוד הלילה. אין לי כל רצון להרויח זמן. אינני מעוניין בחלל, אני מעוניין ברציפות.

ד. בר-רב-האי: אמש לא השתתפתי בווכוח, כי היה לי רושם שהדבר הזה ברור ופשוט כל כך, שלא צריך עכשיו לחדש אותו וכוח כללי שהתנהל במסגרת מצומצמת מאד אתמול בכנסת. מהו, למעשה, העניין? למעשה, אנו נמצאים בתהליך של החלפת תקנות אלו בחוקים מקוריים. חלק מונח לקריאה ראשונה לפנינו, חלק נמצא כבר בוועדות בשלבים שונים. כאשר אני עובר באופן חטוף על הרשימה הארוכה של התקנות, אני רואה בה, למשל, "חוק הפקוח על מצרכים ושרותים", חוק אשר נמצא בוועדת המשנה של ועדת חוקה, או "חוק לתקון פקודת האריסים" הנמצא בוועדת הכלכלה; או "חוק לתקון פקודת הגבלת שכר דירה" חוק על פקוח מטבע חוץ - כל זה נמצא בתיק שלנו. אצא הארכת תקפן של תקנות אלו בא כדי לאפשר להחליף את התקנות הללו בחוקים מקוריים, וקצב העבודה תלוי בכנסת ולא בממשלה. גם חבר הכנסת בן-עמי מודה בזה שישנה קטגוריה של חוקים שאי-אפשר להשאיר את המדינה בלעדיהם. כל החוקים האלה משמשים בסיס לפקוח על הכלכלה, מסחר במטבע חוץ וכו'.

אחרי כן רשמה אב.

לפני כן רשמה מ.א.
א.ב.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
5.6.1951

ד. בר-רב-האי:

אי-אפשר לעשות את העבודה ביום אחד, וועדת החוקה עמוסה עבודה. אם כולנו מאוחדים בדעה שאין אצטמצא המדינה יכולה להתקיים בלי תקנות אלו, אין לנו עצה אלא להשאיר את המצב כפי שהוא.

ה. ברגר:

אינני מתאר לעצמי שועדת משנה תוכל למיין את החומר במהירות. היא הצטרך לשאול את דעתם של נציגי המשרדים השונים בכל ענין וענין, כי אין זה ענין רק של משרד המשפטים. אני חושב שיותר טוב היה אילו היו מודיעים בוועדת החוקה על כל הצעה חודש ימים לפני ~~אצטמצא~~ שפג תקפה של אותה תקנה. לא נספיק לגמור את העבודה עד ה-10 ליוני, ולכן אינני חושב שתהיה לנו ברירה ונאלץ להאריך את תקפן של תקנות אלו ל-6 חדשים נוספים.

י. בדר:

ידוע לחברי הוועדה שאני רואה בכל פקוח ממושך או מופרז מין סרטן המוצץ את דם המשק ומננון אותו, וגורם לכל החופעות השליליות של המשק. לאור זה אני מוכרח להתיחס בחשדנות גדולה לתקנות אלו מ-1939 שהוחקנו לזמן המלחמה בלבד ואני ~~שואף~~ לבטולן ההדרגתי. אינני חושב שאפשר לבטל את כל התקנות בבת-אחת, אם כי ישנן אחדות שאפשר לבטל אותן ולוותר עליהן. אני חייב להתחשב בפנייתו של שר המשפטים, ולכן אני מציע שאותן תקנות שתקפן פג ב-10 ביוני יוארך תקפן לחדש אחד, ואחר כך נדון בשאלה: אילו תקנות אפשר לוותר עליהן.

במקרה שהצעתי זאת לא תתקבל - יש לי ~~אמצע~~ סוגסמיה אלטרנטיבית; אין אני ממליץ עליה, אבל רק במקרה שהצעתי לא תתקבל אני מציע: לממשלה ישנן סמכויות - ועליה להפעיל אותן, ולסדר משהו לחקופת קמעבר, לחדש ימים. אינני יכול להסכים לאשור התקנות האלו בסיטונות. כאשר הביאו את חוק הבחירות לכנסת השניה בסיטונות כזאת, קם חבר הכנסת הררי, בתור יו"ר ועדת הכנסת, ושלל את חוקיות הבאת ההצעה הזאת, כיון שלא דנו על כל הפרטים. עמדתו של חבר הכנסת הררי נתקבלה, והיא מהווה היום תקדים. אינני רוצה לגרום קשיים, אבל אינני יכול להסכים למה שמציעים כאן. אם נצליח לאוציא מתוך תריסר קבוצות של תקנות, תקנה אחת - אראה בזה ברכה רבה למדינה.

י. בר-יהודה:

אני - בנאוד לחבר הכנסת בדר - בעד שיטה של פקוח. מבחינה זאת אינני יכול ~~לממשלה~~ לחמוך בדבר זה. כמו כן אינני מסכים לדעתו של חבר הכנסת בר-רב-האי המטיל את כל האשמה של הפגורים על הכנסת. הממשלה ידעה שתקפן של התקנות יפקע ב-10 ליוני, ולא היתה צריכה לפגור כל כך בהבאת ההצעות לפני הכנסת. העמידו אותנו במצב בלתי אפשרי: אשור ~~אצטמצא~~ דברים שאי אפשר לתת להם אישור אוטומטי. מתוך נמוקים שלי אני מגיע לאופה הצעה שהציע חבר הכנסת בדר: לתת עכשיו לתקנות אלו הארכה של חודש ימים ונבחר בוועדת משנה שתעבור על כל הדברים ותראה מה אפשר לקבל.

במקרה שהצעה זאת תפול - יש לי הצעה אחרת, בדליח ברירה: נבחר בוועדת משנה שנתן לה את הסמכות לפעול בשמנו, וועדה זו תעבור על רשימת התקנות אחת-אחת ותבחר את אלו שאפשר לבטלן.

שר המשפטים פ. רוזן:

ראשית ברצוני לקבוע: תקנות הגנה אלו לא הוחקנו דוקא לזמן מלחמה. כמעט כל התקנות היו בתקפן באנגליה אחרי המלחמה. אז האריכו אותן שם עד ל-10.12.50 ואחרי כן מיד לשנה שלמה - לא לחצי שנה, כפי שעשו אצלנו. תקנות אלו הן בדרך כלל תקנות לשעת חרום כלכלית ולא דוקא מדינית. שנית: חברי הוועדה יודעים כמה זמן נמשכים הדיונים כאן, והממשלה כבר הציעה את התחליפים החשובים לחוקי יסוד. מה שנוגע לתקנות שאפשר לבטלן, נדמה לי ששוררת כאן אי-הבנה. לא היה בכוחה של הממשלה לבטל על דעת עצמה תקנות אלו רק משום שהיא התקינה אותן. דינן של תקנות אלו כדין חוקים. אם הוועדה בכל זאת תעמוד על דעתה ותרצה להאריך את התקנות לזמן קצר ביותר בלבד - אציע להאריך אותן לצחות בחדשיים, וזאת לשם יעילות העבודה. ~~אצטמצא~~ תקופת כפונתה של הכנסת לא תספיק לפני החדשיים האלה, ובפחות זמן לא תספיק הממשלה למיין את העבודה.

א.ב.

י. בר-יהודה:

אני אמנם מסכים להצעה שר המשפטים, אבל אני מציע לא לדבר על תקופה שאחרי הבחירות לכנסת השנייה. לכן אינני נוטה לקבל את ההצעה להאריך את תקפן של החקנות לחדשיים, אלא חושבני שמוטב לקבוע האריך, למשל ה-30 ביולי - תאריך הבחירות. כי אין זה יפה להחליט על תאריך שהוא אחרי הבחירות. במשך הזמן הזה תמפיק ועדת המשנה למפל בחקנות ולהשמט מהן את אותן החקנות שייראו לה כמיותרות.

ח. צדוק:

אני רוצה להוסיף אצא הערה להצעה זאת: אני מציע להביא את האצאצא ההצעה הזאת בפני המליאה בצורה שלא יהיה צורך שוב בקריאה ראשונה כאשר יביאו את התקנות לאשרר להארכת תקף ארוך יותר. ההארכה תיעשה בצורה זאת בשני שלבים. כלומר, שאת ההארכה השניה תביא כבר הועדה למליאת הכנסת, ולא הממשלה, על ידי כך נחסוך בזמן.

י. בר-יהודה:

מבחינה פרוצדורלית הדבר נראה לי בלתי אפשרי. קריאה ראשונה איננה לוקחת זמן רב.

ח. צדוק:

ישנו תקדים לזה בוועדת חוק ובטחון, כאשר דנו על הארכת תוקף חקנות שעת חרום, אזורי בטחון.

י. בר:

יש לי הצעה פורמלית. נביא היום לישיבה הראשונה מטעם הועדה חוק הארכה קצרה, וזה ישאר אצלנו.

י. בר-יהודה:

אני מסכים לזה. פה ישאר בוועדה בקריאה שניה, וכאשר נגמר את הדיון - נביא את הענין שוב.

הוסכם, אפוא, שאנו מביאים הערב למליאת את הצעתנו לקריאה ראשונה. עכשיו עלינו לבחור בוועדה משנה של 7 חברים שתעסוק בשאלה של בחירת אותן החקנות שאפשר לוותר עליהן. אני מציע את האנשים הבאים: מ. בגין, ק. כהנא, ח. חבורי, מ. בן-עמי, י. קליבנוב, ב. אזניה, מ. ניר.

ההצעה גוזה בלה

היו"ר נ. ניר:

אנו עוברים לסעיף השני: הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה. גם לחבר הכנסת תופיק טובי ישנה הצעה. על הצעתו של חבר הכנסת טובי תחליט הועדה אם ברצונה לדון. הצעתו היא: "אחרי סעיף 13 יוסף סעיף זה: 13(א), דין ממלא מקום של חבר ועדת הבחירות המרכזית או ממלא מקום של חבר ועדת קלפי, בכל הנוגע לכוונתיו ולמעמדו האישי לפי חוק זה, הוא כדין חבר הועדה". הצעה שניה של חבר הכנסת טובי: "להכניס את הפסקה הבאה לסעיף 45 כסעיף קטן (ג): חברי ועדת הבחירות המרכזית, וחברי ועדות הבחירות האזוריות יהיו פטורים עד יום הבחירות משרות בצבא לפי חוק שרות הבטחון 1949, והחברי הקלפי פטורים ביום הבחירות".

ח. טובי:

ישנם סגנים שאין להם כל מעמד. הם אינם יכולים להכנס לישיבות ואין הם יודעים את המחרתש בהן. אין להם רשות להכנס לשטחים הנמצאים בתחום פעולתה של ועדת הבחירות האזורית. זכויות אלו הן תיוניות ביותר בשביל הסגנים.

ביחס לשרות בצבא: ישנם חברי ועדות בחירות אזוריות המשרתים כהגן בצבא, וזה פוגע בעבודתם. השופט אולשן - יו"ר ועדת הבחירות המרכזית - אמנם מטפל בדבר, אבל הוא איננו עושה זאת לפי טמכות שהחוק נותן. לכן אני מציע שיהיה כתוב בחוק שחברי ועדת הבחירות המרכזית וחברי ועדות הבחירות האזוריות לא ישרתו בצבא עד ליום הבחירות.

א.ב.

ע. אפ"ר:

ועדת החוקה איבנה ועדה בעלת יזמה מחוקתית.
זוהי ועדה המטפלת בחוקים שהכנסת פעבירה אליהם.
לחברי
יזמה חוקתית ישנה/לכנסת, או לממשלה או לסייעות. אינני חושב שצריך להפוך
את ועדת החוקה לוועדה הפביאה חוקים לכנסת.

היו"ר נ. ניר:

אני מציע/אם להעמיד לסדר היום את הצעותיו
של חבר הכנסת טובי.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה - 5
נגד - 4

ההצעה נתקבלה

הוחלט, אפוא, לדרון בהצעותיו של חבר הכנסת
טובי, ובכל הצעה בדרון לחוד.

י. בר-יהודה:

לגבי הצעתי אין לי כמעט מה להוסיף למה שאמרתי
קודם. אנו מעוניינים שכל אחד יוכל לקבל תעודת
זהות. בהתאם לכך הוצעו הצעות כיצד לעשות זאת בלי תור. ישנם אנשים המקבלים
על עצמם לסדר לאנשים תעודות זהות, ועל סמך זה לוקחים מהם את אמתלוש-הרישום.
כאשר עושה זאת נציג מפלגה מסוימת - יודעים עליו את כל הפרטים, ויודעים
היכן לפנות אליו. אולם ישנם מקרים שאנשים פרטיים לוקחים על עצמם עבודה זו.
במקרה זה אין כל אחריות שהאדם יקבל את תעודת הזהות שלו בזמן. אמנם, אפשר
יהיה לברר במשרד הרישום ולקבל תעודת זהות - אבל זה יקח זמן רב, והאיש שלקח
את התלוש יכול להביא את תעודת הזהות רק אחרי הבחירות. לכן אין להרשות אדם
לאדם פרטי לבוא בשם המדינה - עם מיד הנושא חותמת "מדינת ישראל" - לקחת על
עצמו באופן קולקטיבי לסדר תעודות זהות לאנשים.

שר המשפטים פ. רוזן:

לי נדמה שנוכח הזה היה צריך להיות נוכח בא-כח
משרד הפנים. אני משתומם לשמוע את דברי חבר הכנסת
בר יהודה. בשעה שמלאתי את מקומו של שר הפנים, סרב משרד הפנים בהחלט להסכים
לכך שמי שאינו פקיד ממשלה יתערב באיזה אופן שהוא במלוי הטפטים, ואנלשוטע
עכשיו בפעם הראשונה שקרו דברים כאלה. אין אני מוכן לאשר בשם הממשלה שכך הוא
המצב.

י. בר-יהודה:

חבר הכנסת בר-רב-האי יוכל להסביר את החלטתה של
ועדת הבחירות המרכזית שלפיה אצא מתנהגים.

ד. בר-רב-האי:

העניין הזה חורג מתחום של חוקת הבחירות. חוקה
זאת קובעת רק שהתעודה היחידה שלפיה יזהה אדם
את עצמו ליד הקלפי היא תעודת הזהות. משרד הפנים חייב להמציא א תעודה זאת
לבוחרים בהתאם למה שכתוב בחוק. הטכניקה אינה בזכות, היא נקבעת על ידי משרד
הפנים. הייתי שותף גם להתמרמרות של חבר הכנסת בר יהודה וגם להשתתפות של
שר המשפטים. המדובר הוא בהגשת בקשה לקבלת תעודת זהות. אני רשאי לשלוח את
בקשתי בדואר; אני יכול, אפוא, לשלוח את הבקשה גם על ידי שליח; אם כן, יכול
גם העו"ד שלי לסדר לי את העניין, ומדוע לא יוכל לעשות זאת אדם אחד באופן
קולקטיבי בשביל מספר אנשים גדול? כאן באה קדושת אצא הטופס. כל זמן שאין
חותמת של משרד הפנים על הטופס - אין קשי בקבלתו; הטופס נעשה קדוש רק כאשר
ישנה עליו חותמת של משרד הפנים. בקשר למסירת התלוש - זה כבר עניין של אצא
אמון. אם אדם מעמיד פנים של שליח הממשלה בשעה שאיננו כזה - הרי הוא עובר
עבירה! ואין צורך להוסיף סעיף מפורש בחוק הקובע זאת. משרד הפנים נותן קבלה
על תלוש אצא הרישום.

י. בר:

אני מציע לדחות את המשך הווכח בעניין זה אצא
למחר, ולהזמין למחר את בא-כח משרד הפנים.

א.ב.

היו"ר נא ניר:

הוסכם, אפוא, לדחות את הדיון בשאלה זאת עד
מחר ולהזמין את בא-כח משרד הפנים, ואנו
עוברים לדיון בהצעותיו של חבר הכנסת תופיק טובי.

ע. אסף:

אני חושב שמספר חברי ועדת הבחירות המרכזית
וועדות הבחירות האזוריות לא נקבע מתוך דעה
שמספר זה הוא אידיאלי, אלא מתוך שקולים אחרים. אם נקבל את הצעת חבר הכנסת
טובי, פירוש הדבר שמספר החברים בוועדות הבחירות יהיה כפול. בהרכב כזה אי-
אפשר יהיה לנהל ישיבות של הוועדות. תפקידו של הסגן הוא בפירוש: למלא את
מקומו של חבר הוועדה בשעה שהלה נעדר. חבר הכנסת טובי מציע שהסגן ימלא את
מקומו של חבר הוועדה גם בשעה שהוא נמצא.

י. בר-יהודה:

במקרה של סיעות גדולות - אין הדבר נורא כל-
כך. אולם סיעה שיש לה רק חבר אחד בוועדת
הבחירות, במקרה שהוא נעדר בא ממלא-מקומו ואינו יודע מן הנעשה בישיבה.
לבחינה זו צודק חבר הכנסת טובי. קורה שחבר ועדה איננו יכול להיות נוכח
בישיבה מסכה פתאומית, ואין הוא מספיק למסור את החומר למלא-מקומו, והלה
אינו יודע במה המדובר. לעומת זה תשלום בעד ישיבה של ממלא מקום בזמן
הדיונים באולם, איננה מוצדקת. אין שום יסוד להתנגד לכך שמלא-המקום ישב
כמשקיף בישיבות, ללא זכות דבור והצבעה.

ד. בר-דב-האי:

הדברים אינם פשוטים כל כך כפי שמתאר אותם
חבר הכנסת צא בר-יהודה. אני אינני שותף
להרגשה שישנה נוכחות אלמת בישיבות. שאלה זאת כבר עמדה על הפרק כאשר
נסחנו את החוק - אם כי לא בצורה הסוכנת כאן. אולם הישיבות איננו מספקא
עבור 30 איש - וכיצד יכנסו בו 60? אי אפשר להרחיב את המסגרת ולבקש סיו"ר
ועדת הבחירות להזמין לכל ישיבה 60 איש במקום 30. יו"ר ועדת הבחירות כבר
דן בעניין זה והסיל את הדאגה למלאי-המקום על הסיעות בעצמן. חבר ועדה חייב
להודיע לסיעתו שאין הוא יכול לבוא לישיבה - והסיעה תדאג כבר בעצמה למלא-
המקום.

י. בדר:

עלינו, ראשית, לקבל מספר החנות יסוד:
(א) קשה מאד שגם חברי הוועדה וגם ממלאי-המקום
ישתתפו בישיבה בבת-אחת;
(ב) צריך בכל-זאת לתת אפשרות למלא-מקום שפלא
את תפקידו מתוך ידיעת העניינים;
(ג) ישנו מספר זכויות ודרישות גם למלא-מקום
באופן מצאא טבעי;

(ד) הבעיה הזאת חסודה הרבה יותר לסיעות קטנות
מאשר לסיעות גדולות. אין זה אסון אם ססיעה גדולה יבואו 3 אנשים במקום 4 או
אבל סיעה שיש לה רק חבר אחד בוועדה - איננה יכולה לוותר על נוכחותו של הסגן
בישיבות. דעתי היא שאם שולחים 30 העתקים של הפרטיכל של הישיבות - אפשר
לשלוח גם 60. מצאא כאן קיימת בעיה שהמזכירה מצאאאאאאאאאא איננה רוצה למסר
למלא מקום תיק של חבר הוועדה שאיננו, שמה הוא יופיע. אין לנו ממלאי-מקום
אישיים. אנו החלטנו על מתן פריבילגיות מסוימות לחברי הוועדה, ואינני חושב
שאפשר לא לתת אותן לסגנים. ממלא מקום של חבר ועדה שהוא היחיד ססיעתו
יכול לקרות שיצטרך להופיע בישיבה רק בעוד שבועיים - אבל בינתיים עליו לצמד
את המצב. גם ענין הצבא מפריע בכך, אם נקרא אדם לעתודות - אין הוא יכול
לעבור על החומר וללמוד את העניינים. צריך שההקלה תנתן גם למלאי-המקום

ח. טובי:

אני רוצה לדבר על/ העניין שעליו דברו חברי
הכנסת י. בר-יהודה וי. בדר. אתן דוגמא בעניין
הקשיים העומדים בפני ממלאי-המקום סחמת חוסר זכויות כלשאר חברי הוועדה: יש
לנו ממלא מקום של חבר הוועדה האזורית בנהריה. הוא נמצא בשטח הממשלה הצבאי
ללא אפשרות לצאת ממקומו אפילו בכדי לבוא לישיבה. איש אינו סכיד בו. אין לו
זכות תנועה. לחבר הוועדה ישנה זכות כזאת. אין זה אסון אם יתנו למלא מקום
חבר הוועדה רשיון תנועה צאאאאאאאאאא באזור שלו.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
5.6.1951

א.כ.

ב.צ. דינבורג:
אינני חושב שועדת החוקה צריכה להכנס בפרטים
כאלה אם לתת דשות תנועה לעמלתי מקום או לא.
ישנה ועדת בחירות, והיא תדון בזה.

היו"ר ג. ניר:
אני מציע שחבר הכנסת תופיק טובי יביא נוסח
מתוקן וברור יותר של הצעתו מחר, ואז נצביע
על הצעותיו.

לפני שאני מסיים את הישיבה אני מודיע לחברי
הועדה שהיות ובשבוע הבא לא תתקיימה ישיבות של מליאת הכנסת, וחברי הועדה
הביעו את אי-רצונם לקיים ישיבות של הועדה בשבוע זה - לא תתקיימה כל
ישיבות של ועדת החוקה בשבוע הבא.

הישיבה נסתיימה בשעה 13.30.